

Звіт
про проведенне дослідження
«Якість освітніх послуг в РДГУ»

Актуальність дослідження.

Освіта – один із найбільш ефективних соціальних інститутів, який органічно пов'язаний із фундаментальними основами суспільного устрою, його соціально-економічною та політичною організацією, а також найвагоміший чинник розвитку й поглиблення інтелектуального потенціалу держави.

Вивчення проблем функціонування закладу вищої освіти як ефективного соціального інституту забезпечення якості освіти надзвичайно актуальна проблема сьогодення.

Важливою умовою визначення ефективності університетської освіти постає необхідність проведення систематичних та широкомасштабних соціально-педагогічних, соціологічних, психологічних та педагогічних досліджень мотивації навчання, професійної спрямованості, психологічної готовності до ринкових перетворень, а також вивчення глибинних історико-ментальних, інформаційно-культурологічних та інших компонентів ресурсного потенціалу особистості нової формації незалежної Української держави.

Актуальною проблемою освіти є налагодження моніторингу якості освітнього процесу з аналізом впливу на нього соціально-економічних, психолого-педагогічних та інформаційних чинників, уникнення гальмування в реалізації невичерпного та нереалізованого потенціалу молоді в отриманні якісної освіти.

З метою визначення цих чинників упродовж березня 2018 року працівниками Центру якості освіти вивчались соціально-психологічні проблеми студентів РДГУ. Всього було опитано 185 респондентів, які репрезентували всі факультети університету та 1,2,3 і 5 курсах різних спеціальностей. Для опитування були залучені члени Студентської Ради РДГУ. Дослідження здійснювалося в режимі анкетування за місцем навчання та проживання у гуртожитку.

Респонденти зазначили, що в університеті справи ідуть:

1. Добре	- 43,5%.
2. Ситуація складна, але її можна вирішити	- 28,0%.
3. Незадовільно	- 5,7%.
4. Не визначились	- 20,8%.

Як свідчать відповіді респондентів, ситуація в університеті, на їх погляд, можна вважати переважно позитивною

Тим часом респонденти визначили **рейтинг домінуючих настроїв**, які переважають сьогодні у студентському середовищі:

1. Надії на кращі зміни	- 41,9%.
2. Впевненості	- 33,4%.
3. Байдужості	- 15,6%.
4. Розчарування	- 2,8%.

Досить красномовними є **оцінки респондентами різних компонентів** організації освітнього процесу в університеті:

1. Режим та умови роботи бібліотеки	4,09 бал.
2. Якість підготовки з фахових предметів	4,21 бал.
3. Якість підготовки з соціально-гуманітарним предметів	4,19 бал.
4. Рівень забезпечення навчальною літературою	4,66 бал.
5. Контроль знань студентів	4,13 бал.
6. Науково-дослідна робота студентів	4,11 бал.
7. Якість навчання іноземної мови	4,03 бал.

8. Можливості отримання додаткових знань	4,02 бал.
9. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів	4,01 бал.
10. Індивідуальний підхід викладачів до студентів	3,98 бал.
11. Використання інноваційних методів викладання	3,95 бал.
12. Стан навчальних аудиторій	3,90 бал.
13. Розклад занять	3,89 бал.
14. Технічна база для проведення практичних та лабораторних занять	3,83 бал.
15. Якість навчання роботи на комп'ютері	3,80 бал.
16. Можливість працювати на комп'ютері в університеті	3,80 бал.

Оцінки респондентів свідчать про дієвість й ефективність роботи структурних підрозділів в період міжсесійної «тиші», тому важливо зберегти динаміку функціонування визначених компонентів упродовж всього навчального року. Водночас варто звернути увагу та покращити на ті аспекти освітнього процесу, які оцінені здобувачами оцінками, нижчими за 4 бали.

Опитуванні визначали гіпотетичні ідентифікаційні групи, до яких вони відносять сучасну молодь:

1. Комп'ютерне покоління	- 59,4%.
2. Покоління надій	- 44,8%.
3. Ошукане покоління	- 25,4%
4. Агресивне покоління	- 22,5%
5. Налякане покоління	. 22,2%.
6. Розчароване покоління	. 21,08%.
7. Втрачене покоління	. 20,5%.
8. Прагматичне покоління	. 14,6%.
9. Прогресивне покоління	. 15,6%.
10. Скептичне покоління	. 15,5%.
11. Телевізійне покоління	. 8,6%.
12. Цинічне покоління	. 8,1%.
13. Покоління примирення	. 5,9%.

(Респонденти вибрали декілька позицій, тому загальна сума перевищує сто відсотків)

Зазначимо, що визначена респондентами перша позиція «комп'ютерного покоління» (59,4%) свідчить про кореляцію зв'язків важливості «покращення можливостей працювати на комп'ютері» (**пункт 16у відповідях на попереднє питання**)

Респонденти визначили рівень реалізації основних засад педагогічної майстерності викладачів університету (оцінка кожної позиції за п'яти бальною шкалою):

Звичайно, всі ознаки педагогічної майстерності важливі, однак перша позиція «принциповість та вимогливість» репрезентує можливість супротиву студентів щодо сприйняття не завжди «очікуваної» оцінки викладачем рівня знань студентів на заліку чи іспиті.

В даному випадку можливі випадки не лише супротиву громадської думки студентів, але й поширення практики пошуків «альтернативних» способів позитивно залагодити незнання чи відсутність володіння необхідним обсягом аргументів для успішної здачі предмета або позитивного складання загалом сесії.

На думку студентів, певними **критеріями успішної** діяльності викладачів університету є такі, як:

1. Уміння викладачем пояснити матеріал, а не просто його запам'ятати	- 51,9%.
2. Активна участь студентів у семінарах і практичних заняттях	. 41,6%.
3. Повною мірою присутність студентів на семінарських і практичних заняттях	. 30,2%.
4. Самостійний пошук і використання додаткових наукових джерел за темою заняття	- 22,7%.
5. Творчий підхід оцінювання за час виконання навчальних завдань студентами	- 21,6%.
6. Належна успішність студентів (абсолютна та якісна)	- 21,08%.

7. Відвідування студентами лекційних занять	- 21,08%.
8. Критичне сприйняття матеріалу студентами та участь у дискусіях	. 15,1%.
9. Відгуки випускників університету	. 14,05%.

Оцінювання знань студентів в нашому університеті є:

1. Повністю об'єктивним	. 51,8%.
2. Частково об'єктивним	. 14,4%.
3. Важко сказати	. 32,4%.
4. Частково необ'єктивним	. 2,5%.
5. Повною мірою необ'єктивним	. 0,8%.

Відповіді на запитання «**Чи відчуваєте Ви певне занепокоєння, напруження, коли висловлюєте власні думки, відповідаючи на запитання викладача і очікуєте реакцію аудиторії?**» є такими:

1. Так, постійно	. 13,7%
2. Інколи	. 48,9%.
3. Важко відповісти	- 11,2%
4. Дуже рідко	- 19,2%
5. Не відчуваю взагалі	- 7,0%.

Якщо згрупувати відповіді щодо наявності напруження чи занепокоєння, отримуємо досить вагомі оцінки (13,7+48,9+19,2=**81,8%**). Відповідно потенціал напруження має певні варіації, під час сесії – збільшується, упродовж семестру – зменшується.

Відповіді на запитання «**На Вашу думку, чи бракує практичним заняттям динамічності, новизни, пошуку нових форм презентації навчального матеріалу?**»

1. Так, повною мірою недостатньо	- 2,7%.
2. Частково недостатньо	. 21,4%.
3. Важко відповісти	. 14,6%.
4. Ні, повною мірою все добре	. 59,0%.
5. Задовольняє все повною мірою	. 2,1%.

Відповіді на запитання «**Як Ви вважаєте, чи потрібно збільшити кількість годин для самостійного опрацювання навчального матеріалу?**»

1. Так, обов'язково збільшити	. 2,7%.
2. На мою думку, варто частково збільшити	. 17,1%.
3. Важко відповісти	. 24,6%.
4. Вважаю, що все гаразд	. 24,1%.
5. Категорично вважаю, що не потрібно збільшувати	- 31,5%.

Відповіді на запитання «**Як Ви вважаєте, чи достатньо моральних та матеріальних стимулів використовується в нашому університеті для заохочення наполегливого навчання і активної суспільної діяльності?**»:

1. Так, повною мірою	. 22,0%.
2. Частково так	. 40,2%.
3. Важко відповісти	. 25,3%.
4. Частково ні	. 7,5,0%.
5. Категорично ні	. 5,0%.

Досить поляризовані відповіді респондентів на запитання «**Які домінуючі настрої, на Вашу думку, сьогодні характерні для професорсько-викладацького колективу?**»

1. Байдужості	- 4,7%.
2. Розчарування	- 3,6%.
3. Впевненості	. 37,5%.
4. Надії на кращі зміни	. 35,7%.
5. Важко відповісти	. 17,5%.

Згрупувавши поляризовані (+) і (-) відповіді респондентів, отримуємо **8,3%** «песимістів» водночас **73,2%** - «оптимістів».

Одним із завдань дослідження було визначення рівня протидії корупційним проявам в університеті. З метою виявлення підґрунтя у виникненні «живильного» середовища для корупційних проявів була спроба визначити ступінь задоволеності вирішення навчальних проблем в університеті.

1. Повністю задоволений	. 21,5%.
2. Переважно задоволений	. 46,7%.
3. Переважно не задоволений	. 3,0%.
4. Зовсім не задоволений	. 1,7%.
5. Важко сказати	. 27,4%.

Знову згрупуємо «задоволених» та «незадоволених», отримуємо **«задоволених» - 68,2%, відповідно 4,7% «незадоволених»**

У дослідженні визначалася **міра схвалення діяльності ректорату** РДГУ щодо боротьби з корупцією (хабарництвом, використанням службового становища тощо)?

1. Однозначно схвалюю	. 31,8%.
2. Скоріше схвалюю	. 35,9%.
3. Скоріше не схвалюю	. 5,6%.
4. Однозначно (безумовно) не схвалюю	. 1,9%.
5. Важко сказати	. 24,8%.

Зазначимо, що **67,7%** опитаних **позитивно** підтримують ректорат у протидії корупційним проявам, **7,5%** опитаних **не схвалюють**.

Опитані оцінили **діяльність студентського самоврядування на факультетах** таким чином:

1. Органи студентського самоврядування ефективно впливають на вирішення багатьох питань студентського життя	- 25,0%.
2. Органи студентського самоврядування вирішують деякі актуальні питання студентського життя	- 31,3%.
3. Органи студентського самоврядування допомагають в організації всіх виховних заходів на факультеті	- 28,4%.
4. Органи студентського самоврядування на вирішення будь-яких питань студентського життя не впливають	- 5,5%.
5. Мені нічого невідомо про роботу органів студентського самоврядування на факультеті	- 9,8%.

Учасники опитування відповіли на запитання **«Чи підтримуєте Ви ініціативу студентів (однокурсників) щодо матеріального винагородження викладачів для позитивного складання заліку чи іспиту»:**

Повною мірою, так – 1,5%	Частково, так – 2,3%.	Коли мене просять підтримати прохання 2,3%.
Відповідно до ситуації – 1,5%.	Дуже рідко – 2,3%	Не підтримую 79,8%.

На питання **«Чи стикалися Ви особисто із випадками хабарництва з боку викладачів (або співробітників)?»** було отримано такі відповіді:

1. Особисто не стикався(-лася)	- 93,1%.
2. Особисто стикався(-лася)	- 6,9%.

Відповіді на питання **«Який предмет на зимовій сесії Вам було найважче скласти?»** дали змогу виокремити такі навчальні дисципліни:

філософію, політологію, фізику, історію слов'янських народів, фізкультуру, викладання української літератури, землевпорядкування, математичну статистику, психологію, народні звичаї, основи охорони праці, математичний аналіз, методику викладання диригентської практики, економіку, валеологію, педагогіку вищої школи, правознавство, нім. мову, історію мови, граматику англійської мови, історію мови, практичну фонетику, методику викладання української мови, сучасну українську мову, методику.

На питання «Чому, на Вашу думку, важко складати заліки або іспити з навчальних дисциплін?» студенти назвали такі причини:

1. Висока вимогливість та принциповість викладача	- 42,3%.
2. На жаль, в мене була слабка підготовка	- 27,0%.
3. Певна тенденційність викладача	- 14,1%.
4. Надзвичайно складний предмет	- 16,4%.

Висновки:

1. Отримані результати свідчать про необхідність широкого аналізу та неупередженого обговорення проблем якості освіти як серед викладацького і студентського колективу.
2. Отримані результати свідчать лише про існування тенденцій (спрямування процесів), які не варто вважати фактом, водночас громадська думка студентів повинна враховуватися під час прийняття організаційних рішень.
3. Тим часом аналіз результатів анкетування повинен мати превентивний характер і свідчити про увагу ректорату до проблем студентства РДГУ й рішучого реагування на виклики сьогодення.
4. На нашу думку, результати дослідження свідчать про наявність певних проблем щодо забезпечення якості освіти та потребують системного вивчення й аналізу всіма зацікавленими структурними підрозділами університету.

03.04.2018 р.

Центр якості освіти РДГУ